

DR. ALFRED SINDIK – ŽIVOT I RAD PRVOG SPECIJALISTA EPIDEMIOLOGA HRVATSKE SREDINOM XX. STOLJEĆA

DR ALFRED SINDIK: THE LIFE AND WORK OF THE FIRST EPIDEMIOLOGY SPECIALIST IN CROATIA

Stipo Pilić*

SUMMARY

This article is dedicated to Alfred Sindik (1890–1976), the first Croat specialised in epidemiology. As a student he volunteered at the Institute of Hygiene in Zagreb in its early days. He took his degree from the University of Zagreb School of Medicine in 1929. For many years, he worked at the Institute of Epidemiology, of which ten as its director, having succeeded Dr Černožubov on this position. On 23 July 1949, he received his specialisation degree in epidemiology to become our first epidemiologist. On 14 December 1957, he was promoted to chief physician. Most of his time he spent working in the field, suppressing epidemic outbreaks, and sharing his experiences through scientific publications and teaching, especially at the School for Medical Assistants since its establishment in 1930. He has written a number textbooks for students. Here we list his most important articles and textbooks.

Key words: Alfred Sindik; first epidemiology specialist; epidemiology; epidemiologist; sanitary – epidemiological service; Zagreb Institute of Epidemiology.

Istražujući žrtve Drugoga svjetskog rata i poraća u Državnom arhivu Vukovar, Sabirnom centru Vinkovci u fondu Gradskog narodnog odbora Vinkovci, naišao sam na dokumente koji su govorili o zdravstvenom nadzoru

* Osnovna škola kralja Tomislava, Zagreb. Nova cesta 92. E-mail: stipe.pilic@gmail.com.

nad logorima 1947. godine.¹ U jednom od njih navodi se ime Dr. Alfreda Sindika, što me potaklo na daljnje istraživanje ove ličnosti, tim više što o ovom istaknutom liječniku do sada u hrvatskoj medicinskoj historiografiji nije objavljeno ništa. Najviše gradiva koje govori o njemu pronašao sam u Hrvatskom državnom arhivu i Državnom arhivu u Slavanskom Brodu, a manji dio, posebno znanstvenih radova u knjižnici Medicinskog fakulteta, knjižnici Škole narodnog zdravlja Dr. Andrija Štampar i Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu.

ALFRED SINDIK – ŽIVOTOPIS NAŠEGA PRVOG SPECIJALISTA EPIDEMIOLOGA

Alfred Sindik rođen je 17. studenog 1899. godine u Tivtu, Boka Kotorska, a umro u Dubrovniku 28. siječnja 1976². Iz zamolbe koju je poslao za specijalizaciju saznajemo da se kao medicinar zaposlio još 1923. u epidemiološkom odjelu gdje je radio na kliničkim pretragama kemijskog odjela i na bakteriološkom odjelu.³ Zaposlio se prije završetka studija, po svojoj prilici radi ženidbe i zasnivanja obitelji u vrijeme studija.⁴ Nešto više o njegovu stručnom putu i životu govori *potvrda o službovanju* od 3. listopada 1947. godine. Tu se navodi da je on pomoćnik sanitarnog inspektora Narodne Republike Hrvatske (NRH), te da je služio u bivšem Epidemiološkom zavodu, a potom u Higijenskom zavodu sa Školom narodnog zdravlja kao medicinar – dnevničar od 1. svibnja 1925. do 31. svibnja 1929. godine. Te je školske godine i diplomirao medicinu.⁵ Od 1. lipnja do 23. srpnja 1929. radi kao liječnik – dnevničar na svim odjelima Higijenskog zavoda u Zagrebu, a od 24. srpnja 1929. do 11. rujna 1930. na bakteriološkom odjelu istog zavoda, a posebno na Antirabičnom odjelu. Potvrdu

¹ HR-DAVU-SCVK-51., Gradski narodni odbor Vinkovci, kut. 6.

² HR – HDA – 890, Personalni spisi državnih službenika zemaljske vlade, pokrajinske uprave, oblasnih uprava, Savske banovine, Banovine Hrvatske i ministarstava Nezavisne Države Hrvatske, Zagreb, 1892.-1945. g., (Personalni spisi); <http://free-zg.htnet.hr/Bogomir.Milosevic/mirror/osobeS.htm>, 13. 05. 2014. HR HDA – 287, Ministarstvo narodnog zdravlja NR Hrvatske, (MNZ NRH) knj. 65 – matična knjiga Ministarstva narodnog zdravlja 1945.-1951. g., redni br. 26 od 1. I. 1947. g. navodi ga se kao liječnika specijalista Sanitetske inspekcije protiv epidemijske službe.

³ HR – HDA – 890, Personalni spisi, kut. 456, dok. br. 514.-Prs-1949. u Zagrebu 23. III. 1040. g., 51479 – Prs. – 1949., 2772/49, 7. IV. 1949.

⁴ Informaciju sam dobio od kćeri njegova brata u Dubrovniku, odnosno njegove nećakinje Katice Sindik 1. lipnja 2014. Imao je stariju kćer koja je na žalost preminula u Švedskoj i mlađeg sina Aleksandra koji živi u Zagrebu.

⁵ http://www.mef.unizg.hr/studmef/index2.php?option=com_content&do.pdf=1&id=896. Prezime i ime Sindik Alfred nalazi se na 4. stranici od 8 stranica popisa diplomiranih studenata medicine na Medicinskom fakultetu u Zagrebu.

je, u zamjeni ravnatelja Dr. Josipa Rasuhina potpisao Ante Iveša.⁶ Ministar socijalne politike i narodnog zdravlja Kraljevine Jugoslavije 11. rujna 1930. ga postavlja na mjesto kontraktualnog liječnika Higijenskog zavoda u Zagrebu i pripravnika u IX. grupi prve kategorije⁷. Mjesec dana poslije, 18. listopada iste godine odobren mu je epidemijski dodatak u IX grupi, I. kategorije, I. stupnja.⁸ Od 1. kolovoza 1930. godine⁹ stalno radi na Epidemiološkom odjelu, kada je isti i osnovan. Ministarstvo socijalne politike i narodnog zdravlja Kraljevine Jugoslavije ga 4. kolovoza 1934., poslije njegove zamolbe, unaprijeđuje i postavlja za činovnika VIII. položajne grupe. Iz istog dokumenta saznajemo da Alfred Sindik ima više od tri godine provedene u svojstvu činovničkog pripravnika i da ima državni stručni ispit koji je položio 6. srpnja 1933.¹⁰ S obzirom da je ispunio sve propisane uvjete, Ministarstvo socijalne politike i narodnog zdravlja Kraljevine Jugoslavije ga 4. kolovoza 1934. unaprjeđuje i postavlja za činovnika VIII., te da prema tome ispunjava sve uvjete za gornje unaprjeđenje. Godine 1936. se razbolio zbog čega mu Liječnička komora Savske banovine 18. lipnja izdaje Liječničku svjedodžbu iz koje saznajemo da je 1917. prebolio Typhus recurens.

Prema Odredbi Ministarstva zdravstva i udruga Nezavisne Države Hrvatske (NDH) od 25. rujna 1941. Z. broj: 38357 – 1941. Sindik se kao viši zdravstveni pristav VII. grupe promiče u višu VI. grupu kod epidemiološkog odsjeka Ministarstva zdravstva.¹¹ Pri tome odredba se poziva na Zakonske naredbe NDH-a od 18. travnja, ali i uredbu koje se odnose na službenike Banovine Hrvatske od 12. listopada 1939. godine. Isto promaknuće je potvrdio Računarski dvor NDH-a prema broju 26.159-1941 11. listopada 1941.¹² Tri mjeseca poslije, 26. siječnja 1942., postaje viši zdravstveni pristav VI. grupe kod epidemiološkog odsjeka Ministarstva zdravstva kojemu je odobren epidemiološki dodatak na plaću u visini od 1700 kuna.¹³

⁶ HR – HDA – 890, Personalni spisi, kut. 480, dok. br. 2347/47 od 3. listopada 1947. g.

⁷ HR – HDA – 890, Personalni spisi, kut. 480, Banovina Hrvatska (BH), inv. br. 15215.

⁸ Isto, Sanitetsko odjeljenje Ministarstva socijalne politike i narodnog zdravlja, S. Br. 21798.

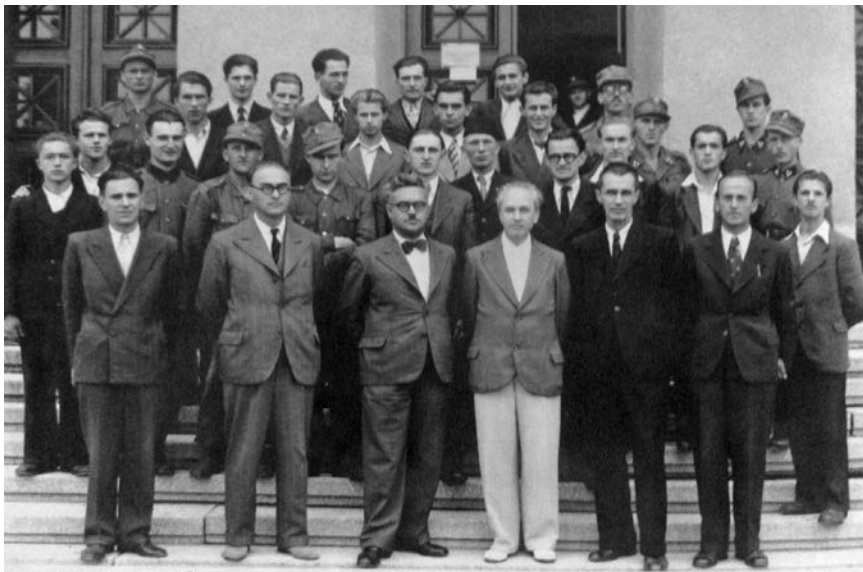
⁹ HR – HDA – 890, Personalni spisi, kut. 480, dok. br. 1079/49 od 6. travnja 1949. g. se navodi da je s radom na tom odsjeku zavoda počeo 30. rujna 1930. g. i da je tamo radio do 31. prosinca 1946. g.

¹⁰ HR – HDA – 890, Personalni spisi, kut. 480 (BH), Opće odjeljenje Ministarstva socijalne politike i narodnog zdravlja, O. Br. 6951. Ministar je tada bio Dr. Fran Novak.

¹¹ HR – HDA – 890, Personalni spisi, kut. 456. Dokument nije označen nikakvim brojem. Veliki broj spisa koji po svemu ne bi trebali biti u dosjeu nego u fondu pripadajuće institucije, ovdje Ministarstva narodnog zdravlja NRH.

¹² HR – HDA – 890, Personalni spisi, kut. 456, dok. broj: 26159.-1941.; P- 22221.-1941.

¹³ Isto, 39.079. – 1941.; Z-broj 38357.- 1941.

Slika 1. Nastavnici i polaznici Škole za zdravstvene pomoćnike 1943. Prvi red s lijeva nadesno: Ante Iveša, dr. Živko Prebeg, dr. Eugen Nežić, dr. Alfred Sindik, dr. Pavao Tomašić. (*Zdravstveno učilište Spomen-zbornik, Zagreb, 2008., 16.*)

Godinu dana poslije, 1931., u Zagrebu se otvara Škola za zdravstvene pomoćnike koja će raditi do 1945.,¹⁴ a Sindik će u njoj raditi od osnivanja do 1945. U okviru Škole 1943. djeluje Škola za raskužitelje, koja se osnovala s ciljem raskuživanja oboljelih od pjejavog tifusa koji je ugrožavao život ljudi tijekom Drugoga svjetskog rata.

Godine 1945. škola mijenja naziv u Srednju medicinsku školu za medicinske tehničare s predviđenim obrazovanjem od tri godine. Tijekom 1946. u njoj djeluje Škola za dezinfektore u kojoj također radi Alfred Sindik. Tijekom 1947. u njoj se održava tečaj za laboratorijski rad, a 1948. tečaj za higijeničare u kojima Sindik također sudjeluje.¹⁵

Do početka lipnja 1943. Epidemiološkim odjelom je rukovodio Nikopolion Černozubov (1890.-1967.), a po njegovom odlasku u Narodnooslobodilačku

¹⁴ Katica Anić, *Školovanje sanitarnih i zdravstveno – laboratorijskih tehničara, Zdravstveno učilište Spomen-zbornik, Zagreb, 2008., 15.-17.*; Mr. Sc. Borislav Aleraj, *Odjel za epidemiologiju zaraznih bolesti, Hrvatski zavod za javno zdravstvo od osnutka do danas 1893.–2003., Zagreb, 2003., 29.-30.* Upravitelj škole bio je do 1944. dr. Eugen Nežić, a od te godine do kraja 1945. dr. Berislav Borčić, stariji. Nakon njega u studenom 1945. za ravnatelja je kao partijski kadar postavljen sanitarni tehničar Dragan Vidnarić, koji će na toj dužnosti ostati do 28. ožujka 1956. kada ga nasljeđuje prof. Cvjetko Canodi.

¹⁵ Katica Anić, 16.

vojsku Jugoslavije (NOVJ) rukovoditelj odjela je postao Sindik. Ovdje će raditi do 1953. U tom razdoblju bavi se suzbijanjem epidemija trbušnog tifusa 1947. u Slavonskom Brodu (oko 700 slučajeva), Zaboku (150 slučajeva) i 1948. u Splitu (600 slučajeva) kao posljedica elementarnih vremenskih nepogoda. U to vrijeme sudjeluje i u organizaciji protuepidemijske službe na velikim omladinskim radilištima (Brčko – Banovići, Šamac – Sarajevo, dionica auto put Bratstvo-jedinstvo kroz Hrvatsku).

Tijekom 1947. i 1948. je sudjelovao u radu Specijalne savezne komisije za izradu dokumentacijskih i izvještajnih obrazaca epidemiološke službe (u Splitu 1947. i Ljubljani 1948.). Sudjelovao je kao delegat Jugoslavenskoga Crvenog križa i to kao stručnjak-epidemiolog u radu specijalne misije Međunarodne lige društava Crvenog križa na zbrinjavanju arapskih izbjeglica u jesen i zimu 1949. u Libanonu. Od 15. siječnja do 15. veljače 1954. sudjelovao je u radu specijalne grupe stručnjaka-epidemiologa za izradu Zakona o sprečavanju i suzbijanju zaraznih bolesti i s njim u svezi ostalih uredaba, pravilnika i uputa. Izrađeni je materijal uvezan u posebnu knjigu u Saveznom zavodu za narodno zdravlje u Beogradu. U tom trenutku je i član Savezne epidemiološke komisije pri Saveznom zavodu za narodno zdravlje u Beogradu, Komisije Savjeta za narodno zdravlje NRH za stručne i specijalističke ispite liječnika i sanitarnih inspektora iz epidemiologije i dezinfekcije. Od 1. travnja 1955. nalazi se u IV. platnom razredu I. periodske povišice i rukovodi Odsjekom za operativnu epidemiološku službu Centralnog higijenskog zavoda u Zagrebu.

Pored stručnog zdravstveno-medicinskog rada ističe se i u odgojno-obrazovnom radu i stvaranju novih, zemlji tada neophodno potrebnih zdravstvenih stručnjaka. Od 1932. stalno je sudjelovao u nastavnom radu i predavao:

- Higijenski zavod prije II. svjetskog rata u tečajevima za liječnike: Organizacija epidemiološke službe;
- Ministarstvo narodnog zdravlja N.R.H. 1946./47.: Tečajevi za sanitarne inspektore: Epidemiologija;
- Škola narodnog zdravlja (prije i poslije rata): Epidemiologija;
- Škola za medicinske sestre: Epidemiologija od 1933. do 1953.; te Dezinfekcija (nekoliko godina poslije rata);
- Škola sanitarnih tehničara (radio od 1932. do 1956.): Praktična bakteriologija (napisao skriptu); Epidemiologija sa zaraznim bolestima; Dezinfekcija, dezinskcija i deratizacija;

- Škola za higijeničare: Epidemiologija i zarazne bolesti; Bakteriologija (napisao skriptu); Dezinfekcija, dezinsekcija i deratizacija (napisao skriptu);
- Škola za bolničarke pri bolnici za duševne bolesti Vrapče: Epidemiologija i zarazne bolesti; Bakteriologija;
- Škola za akušerke: Dezinfekcija;
- Tečajevi Crvenog Križa, tvorničkih higijeničara, građevinara itd.: Bakteriologija, Epidemiologija, Dezinfekcija (napisao skriptu tiskanu u vidu priručnika Crvenoga Križa);
- Jednogodišnji tečaj za dentiste: Bakteriologija, Epidemiologija, Dezinfekcija (napisao skriptu tiskanu kao rukopis).

Prema tome, pored brojnih tečajeva za liječnike pri Higijenskom zavodu, Crvenom Križu, Ministarstvu narodnog zdravlja i Školi narodnog zdravlja, radio je i predavao u srednjim medicinskim školama u Zagrebu: Školi za sanitarne tehničare, Školi za higijeničare, Školi za bolničarke u Vrapču i Školi za akušerke.

PODACI O TERENSKOJ SLUŽBI I SUZBIJANJU EPIDEMIJE

Poslije Drugoga svjetskog rata brojni su liječnici morali proći provjere, a neki su završili i u logorima. Alfred Sindik se prilično rano spominje u dokumentu Ministarstva narodnog zdravlja Federalne Države Hrvatske Pododbora za kontrolu kretanja Upravnog odjela Privremenog Gradskog narodnog odbora za grad Zagreb od 27. lipnja 1945. u kojoj se gornji Pododbor moli za izdavanje propusnice za službeno putovanje Alfreda Sindika u Beograd s važnošću od 14 dana.¹⁶ Nekoliko dana poslije saznajemo razlog za izdavanje propusnice. To je dopis Ministarstva narodne obrane br. 11284. od 8. lipnja 1945. kojim se traži sudjelovanje na konferenciji epidemiologa i gdje Sindik sudjeluje kao delegat Ministarstva.¹⁷ Budući se radi o stručnom zdravstvenom skupu svega nešto više od mjesec dana poslije završetka rata, jasno je da je povjerenje prema Sindiku bilo veliko i da je brzo prihvaćen. I konferencija na razini cijele države je razumljiva, jer su akutne zarazne bolesti i prije, a posebno tijekom Drugog svjetskog rata (među kojima se isticao pjegavi tifus – pjegavac) bile česte i veliki problem od kojega je obolijevao i umirao veliki broj ljudi u čitavoj Jugoslaviji. Već u rujnu 1945., mjesec dana poslije održane konferencije, u fondu Ministarstva narodnog zdravlja nailazimo na brojne dokumente i pozive za kampanju protiv zaraznih bolesti, osobito pjegavog tifusa.

¹⁶ Isto, br. 3164., od 27. VI. 1945. g.

¹⁷ Isto, br. 3497 – Z – 1945, Zagreb. 2. srpnja 1945. g.

Slika 2. Nastavnici i polaznici Škole za dezinfektore 4. travnja 1946. Prvi red stoje slijeva na desno: dr. Alfred Sindik, dr. Živko Prebeg, ravnatelj Dragan Vidmarić, san. teh., ?, ?, ?, Cvjetko Tanodi, prof. (Zdravstveno učilište Spomen- zbornik, Zagreb, 2008., 17.)

Početkom 1946. godine prema Uredovnoj potvrdi Ministarstva narodnog zdravlja Sindik je šef Epidemiološkog odsjeka Zemaljskog Higijensko-Epidemiološkog zavoda, ali ujedno vrši i službu i dužnost šefa protuepidemijske službe, vodi i organizira suzbijanje akutnih zaraznih bolesti na čitavom prostoru NRH-a. Zato je njegova obveza i zadatak izrađivati nacрте, uredbe, pravilnike i ostale upute i propise za suzbijanje zaraznih bolesti, te dostavljati izvješća o stanju i kretanju zaraznih bolesti u NRH. Sindik u to vrijeme objavljuje i znanstvene radove.¹⁸ Kao sastavni dio njegova rada navodi se i sastavljanje prigodnih pučkih i znanstvenih predavanja koja su u svezi s prijetjećim epidemijama zaraznih bolesti. Predaje epidemiologiju i bakteriologiju u školama i epidemiologiju i bakteriologiju u školama i tečajevima za izobrazbu stručnog i pomoćnog medicinskog osoblja (tečajevi za liječnike, Škola za medicinske sestre, Škola za medicinske tehničare, Škola za raskužitelje, Škola za bolničare u Vrapču i drugi kratki tečajevi). Autor je skripti iz praktične bakteriologije za medicinske tehničare, bakteriologije za raskužitelje i bolničare, kratkog pregleda bakteriologije, higijene, dezinfekcije i epidemiologije

¹⁸ Kampanja protiv pjegavca – *Zaštita zdravlja br. 3.*, Zagreb, 1945. g. “Griža” (Pjesma) – *Zaštita zdravlja br. 10.* – Zagreb, 1946. g. Pjegavac (brošura) – *Izdanje Ministarstva narodnog zdravlja N.R. Hrvatske 1946. g.* Dr. A. Sindik – Dr. Z. Prebeg: I. *Kratki pregled bakteriologije, epidemiologije, klinike najvažnijih zaraznih bolesti i dezinfekcije* (Dr. A. Sindik). – II. *Higijena* (Dr. Prebeg) – Izdao Školski odbor dentističke škole Ministarstva narodnog zdravlja, Zagreb, 1946. g.

za dvomjesečni tečaj bolničarki Zrakoplovne komande, a radio je i na skripti iz epidemiologije za raskužitelje i bolničare.¹⁹

Ured Ministarstva narodnog zdravlja obaviješten je početkom veljače o pojavi tifusa u logoru Krndija u istoimenom selu između Đakova i Osijeka, na području Okružnog narodnoga odbora Slavonski Brod. I u nekoliko slijedećih zabilješki istog urudžbenog zapisnika spominje se pjegavi tifus u logoru Krndija,²⁰ ali potom dalje, u i oko Osijeka²¹ (posve neodređena točna lokacija). Pomoćnik ministra Ministarstva narodnog zdravlja NRH Dr. Žarković 17. travnja 1946. izdaje nalog Alfredu Sindiku za izvršenje primopredaje raskužne postaje u Grabi²² 25. travnja 1946. u 8 sati. Istog dana upućen je sličan nalog medicinskom tehničaru Milanu Krnjajiću, bivšem “rukovodiocu raskužne stanice” u Grabi. Dodatak iz tih dopisa je da će Krnjajić u nazočnosti Sindika izvršiti toga dana primopredaju raskužne stanice Upravi ložionice u Zagrebu.²³ Željeznička uprava Zagreb šalje dopis sličnog sadržaja Ministarstvu narodnog zdravlja iz kojeg saznajemo da je Uprava zaključila da se zgrada raskužne postaje s pripadajućim inventarom treba predati na čuvanje ložionici Zagreb, uz obvezu da istu zadrži u sadašnjem stanju do kraja 1946. kada će se donijeti zajednički zaključak o rasformiranju ili daljnjoj potrebi održavanja.²⁴

Dana 23. svibnja 1946. Sindik je dobio nalog za put u Ogulin u svrhu izvida stanja epidemije trbušnog tifusa u Ogulinu i organizacije daljnjih mjera.²⁵ Na području Okružnog narodnog odbora Slavonski Brod, prema zabilješci od 28. lipnja 1946. pojavila se epidemija šarlaha. Dana 25. srpnja iste godine upućen je vlakom na Sušak radi izvida pojave trbušnog tifusa u Dječjoj koloniji u Crikvenici.²⁶ Već 26. srpnja, dakle dok je još bio u izvidu trbušnog tifusa u Crikvenici dobiva novi nalog za novi put i posao. Ovaj se nalog šalje od Ministarstva narodnog zdravlja NRH, a odnosi se na održavanje konferencije

¹⁹ HR – HDA – 890, Personalni spisi, kut. 456., br. 1838. od 12. siječnja 1945. g. Između ostalih skripte su: *Bakteriologija za dezinfektore i bolničare*, *Bakteriologija* (Praktikum za više medicinske laborante), *Dezinfekcija, dezinskcija i deratizacija*, *Bakteriologija, epidemiologija, dezinfekcija*.

²⁰ HR-HDA-287, MNZNRH, knj. 4, 5385, 5685, 7166. Vidi o tome više: Vladimir Geiger, Ivan Jurković, *Koncentracioni logor Krndija*, Književna revija godište 34., broj ½, Osijek, 1994., str. 33.-38.; Vladimir Geiger, *Logor Krndija*, Zagreb, Slavonski Brod, 2008. g. Vladimir Geiger, *Logori za folksdajčere u Hrvatskoj, 1945.-1947.*, Časopis za suvremenu povijest, god. 38., br. 3., Zagreb, 2006. g., str. 1090.

²¹ Isto, 7186.

²² Nije se moglo utvrditi gdje je mogla biti ta raskužna postaja. Prema nekim opisima može se pretpostavljati da je bila negdje oko Glavnog kolodvora u Zagrebu.

²³ HR – HDA – 890, Personalni spisi, kut. 480, 15455-IV-2-1946.

²⁴ Isto, 23453-II-1946.

²⁵ HR – HDA – 890, Personalni spisi, kut. 480, 20602-1946.

²⁶ Isto, 29277 – IV – 2064.

u Beogradu po pitanju kampanje protiv pjegavca i obveznog cijepljenja protiv difterije. Ministarstvo je izdalo nalog po pozivu Komiteta za zaštitu narodnog zdravlja pri vladi Federativne Narodne Republike Jugoslavije (FNRJ).²⁷ Dana 23. kolovoza 1946. istim je poslom na Sušaku, ovoga puta radi izvida epidemije trbušnog tifusa u Gorskom Kotaru i eventualnog osnivanja Privremene epidemijske bolnice (možda na Sušaku).²⁸ Ministarstvo narodnog zdravlja Federalne Države Hrvatske u Zagrebu je 31. kolovoza 1946. pokrenulo prijedlog za unapređenje Alfreda Sindika sa šefa epidemiološkog odsjeka na šefa odsjeka Higijenskog zavoda u Zagrebu.²⁹ Isto je Ministarstvo 27. studenoga donijelo odluku, s prijedlogom personalnom odjeljenju Predsjedništva vlade da se Sindik sa sadašnjeg položaja šefa odsjeka za epidemiologiju IV. položajne grupe postavi za pomoćnika sanitarnog inspektora NRH u istoj položajnoj grupi.³⁰ Nemamo dokument o prihvaćanju prijedloga Predsjedništva vlade, ali imamo o ispravku postavljenja od 30. siječnja 1947. kojom se isti postavlja za pomoćnika sanitarnog inspektora, ali umjesto IV grupe I. stupnja u IV. grupe I. stupnja I. periodske povišice, a što je zabunom izostavljeno.³¹ Dekret o postavljenju za sanitarnog inspektora je dobio 27. siječnja 1947.³²

Početakom 1947. u Slavonskoj Požegi je otvoren ženski Zavod za prisilni rad. Već početkom veljače u njemu je sanitarni inspektor radi pojave trbušnog tifusa.³³ Iako se u izvoru ne spominje ime inspektora, iz kasnijih izvora i izjava Sindika kako je u to vrijeme bio jedini sanitarni inspektor u Hrvatskoj, vjerojatno je riječ o Sindiku. To potvrđuje dokument od 7. svibnja u kojem se od Sindika traži izvid i suzbijanje epidemije tifusa.³⁴ Iz dokumenta ne možemo sa sigurnošću tvrditi radi li se o izvidu trbušnog tifusa u ženskom Zavodu za prisilni rad u Požegi ili o nekoj drugoj i novoj epidemiji. Sindik je 27. svibnja 1947. dobio nalog za izvid i suzbijanje epidemije tifusa koja je nastala u Slavonskom Brodu.³⁵ Dvadesetak dana poslije, 16. lipnja 1947., ponovo je upućen u Slavonski Brod radi epidemije tifusa koja tamo vlada.³⁶ I 27. lipnja ponovo je dobio nalog radi epidemije tifusa u Slavonskom Brodu.³⁷ Isto je morao napraviti i prema nalogu od 5. kolovoza iste godine, s tim da se ovoga

²⁷ Isto, 29362 – IV – 2066.

²⁸ Isto, 33072 – IV – 2287.

²⁹ Isto, 38605 – 1946. HR-HDA-287, MNZ NRH, knj. 8., 50112.

³⁰ HR – HDA – 890, Personalni spisi, kut. 480, 50112 – II – 1946.

³¹ HR – HDA – 890, Personalni spisi, kut. 480, 5039 – II – 1947.

³² Isto, 186 – 1947.

³³ HR-HDA-287, MNZ NRH, knj. 9, 6200.

³⁴ HR – HDA – 890, Personalni spisi, kut. 480, 18838 – 1947.

³⁵ Isto, 21408 – 1947.

³⁶ Isto, 24176 – 1947.

³⁷ Isto, 25.245-1947.

puta navodi kako se radi o trbušnom tifusu, a za ovo putovanje i posao dobio je 30 dana.³⁸ Mjesec dana poslije, 5. rujna 1947., ponovo je upućen u Slavonski Brod u svrhu suzbijanja epidemije trbušnog tifusa. Ovoga je puta dobio dopuštenje da može prema potrebi ostate i 15 dana.³⁹ Nema sumnje da se radilo o potrebi za većim i temeljitijim djelatnostima vezanim uz trbušni tifus koji je poharao Slavonski Brod i okolicu te godine. Novi nalog izdan je za 15. rujna i to za Sisak radi izvida i suzbijanja crijevnih zaraznih bolesti u gradu i kotaru, ali radi spriječenosti drugim poslovima taj posao nije mogao izvesti.⁴⁰

Na novoj konferenciji epidemiologa FNRJ održanoj od 18. do 25. listopada 1947. u Beogradu Sindik je određen u komisiju za izradu popisa inventara i formulara za izvješća tipiziranih sanitarno-epidemioloških ustanova u FNRJ. Radi efikasnosti i što bržeg dolaska dopušta mu se vlak sa spavaćim kolima. Ovaj put i zadatke je izravno odobrio ministar zdravlja NRH Dr. A. Koharović.⁴¹ U prosincu 1947. ponovo je unaprijeđen kao šef protuepidemiološke službe Ministarstva narodnog zdravlja NRH u liječnika-specijalistu zdravstvene struke s osnovnom mjesečnom plaćom od 7.000 dinara i dodatkom od 600 dinara mjesečno.⁴²

Početak 1948., točnije 8. siječnja dobiva novi nalog za put u Varaždin 10. siječnja. Ovoga puta ide autom u svrhu dogovora buduće konferencije sanitarnih inspektora NRH i eventualnog pregleda epidemiološki važnog područja sanitarno-epidemiološke stanice Varaždin.⁴³ Dana 4. svibnja te godine dobio je nalog da se uputi u Slavonski Brod radi konačnog izvješća (elaborata) o epidemiji trbušnog tifusa 1947.⁴⁴ Istodobno će obići područje autoceste "Bratstvo i jedinstvo" u NRH, a u svrhu pregleda tamošnjih sanitarnih prilika.⁴⁵ Po svoj prilici

³⁸ Isto, 31644 – II – 1947.

³⁹ Isto, 36321-1947.

⁴⁰ Isto, 38210/47. Neizvedivost ovoga naloga navedena je na lijevom donjem rubu dokumenta rukopisom.

⁴¹ HR – HDA – 890, Personalni spisi, kut. 480, 38202, 41387 – 1947.

⁴² Isto, 53401 – 1947.

⁴³ Sanitarno – epidemiološkim stanicama u pravilu su upravljali kao upravnici sanitarni inspektori. Zato kada Sindik 1947. daje plan suzbijanja zaraznih bolesti on kao najvažnije ističe osam osnovanih sanitarno – epidemioloških stanica u: Splitu, Zagrebu, Rijeci – Sušaku, Varaždinu, Osijeku, Slavonskom Brodu, Karlovcu i Zadru, a četiri su u osnivanju: Zadar, Pula, Dubrovnik i Gospić, gdje izgradnja sanitarno – epidemiološke stanice počinje. Vidi: Dr. Alfred Sindik, *Plan suzbijanja zaraznih bolesti za 1948. godinu*, Higijena i tehnika, god. 1., broj 4.-6., Zagreb, travanj – lipanj 1948. g., 109.

⁴⁴ Izvješće (elaborat je objavljen kao timski stručni znanstveni rad: Dr. M. Morelj, Dr. A. Pečić, Dr. A. Sindik i Dr. Lj. Vukšić, *Epidemija trbušnog tifusa u Slavonskom Brodu 1947. godine*, Vojno – sanitetski pregled, mjesečnik lekara Jugoslovenske armije, VI. godište, broj 6.-7., jun-jul, Beograd, 1949., 263.-283.

⁴⁵ Isto, 21042 - 1948.

tada se sastao sa sanitarnim inspektorom i upravnikom SES u Slavanskom Brodu Dr. Antom Pejčićem koji nam je ostavio zapis o sanitarnim pripremama i potrebama s obzirom na radove na autocesti koji će biti u Hrvatskoj u najvećem opsegu na slavonskobrodskom području.⁴⁶ U Slavanskom Brodu čini se da se ponovo pojavio tifus, zbog čega je Sindik ponovo dobio nalog 28. srpnja 1948. za izvid ponovne pojave tifusa u gradu i kotaru.⁴⁷

Dana 6. srpnja 1948. dobio je nalog da se 10. srpnja uputi u Rijeku, a potom u Istru radi pregleda dosadašnjih radova i daljnje organizacije u suzbijanju malteške groznice. Putovanje će obaviti zajedno sa šefom bakteriološkog odjela Higijenskog zavoda u Zagrebu i direktorom Saveznog instituta za veterinarsku službu u Zagrebu.⁴⁸ Početkom kolovoza 1948. pozvan je na konferenciju glavnih epidemiologa Jugoslavenske armije (JA) i predstavnika protuepidemiološke službe Srbije i Slovenije koja se treba održati 6. kolovoza te godine u Ljubljani. Konferencija se održava na zahtjev Komiteta za zaštitu narodnog zdravlja, a zadatak je izvršiti redakciju svih dokumentacijsko-izvještajnih formulara potrebnih za sanitarno-epidemiološku službu.⁴⁹ Ministar zdravlja NRH Koharović mu 13. kolovoza daje novi nalog kojim od njega traži produženje i preusmjerenje putovanja radi pregleda organizacije suzbijanja trahoma u Prekomurju (kotari Murska Sobota i Donja Lendava), a u svrhu koordinacije rada po tom pitanju na području NRH.⁵⁰ U to vrijeme Sindik zamolbom traži godišnji odmor od tadašnjeg sanitarnog inspektora NRH-a Dr. Nikole Nikolića. Iz te zamolbe saznajemo kako je Sindik 1945. bio 14 dana na godišnjem odmoru, a u dokumentima se ne navodi gdje, te na osnovi dosadašnjih ne može se pouzdano tvrditi o kojem se mjestu radi. On navodi kako je tom prilikom u mjestu godišnjeg odmora otkrio epidemiju trbušnog tifusa (25 slučajeva). Tom je prilikom radi nemogućnosti hospitalizacije bolesnika preuzeo sam liječenje bolesnika i proveo sve ostale mjere profilakse. Nalog za prekid godišnjeg odmora upućen mu je 1. rujna 1948., kada je dobio i obavijest da mora prisustvovati konferenciji o malteškoj brucelozi koja će se održati u Rijeci od 6. do 10. rujna.⁵¹ Vrlo brzo poslije povratka s godišnjeg odmora došao je nalog radi izvida epidemije koja se početkom listopada pojavila u brodogradilištu u Splitu.⁵² U Split odlazi i 13. studenoga gdje se treba sastati s Dr. Kalićem radi

⁴⁶ HR-DASB-195, Sanitarno – epidemiološka stanica Slavanski Brod, kut.1. Pov. 30-48.

⁴⁷ Isto, 36868 – 1948.

⁴⁸ HR – HDA – 890, Personalni spisi, kut. 480, 32474 – 1948.

⁴⁹ Isto, 38401 – 1948.

⁵⁰ HR – HDA – 890, Personalni spisi, kut. 480, b. b., 1948.

⁵¹ Isto, 6665 – VII – 1948.

⁵² Isto, 53195 – 1948.

pregleda vodovoda.⁵³ Posljednji terenski obilazak Alfreda Sindika 1948. koji je dokumentiran bio je 21. prosinca kada je upućen u Pregradu radi tamošnje epidemije trbušnog tifusa.⁵⁴ Na kraju godine je dobio i poseban osobni dodatak u iznosu od 1.500 dinara na koji ima pravo od 1. srpnja 1948. Iz toga dokumenta se saznaje da je Alfred Sindik glavni inspektor protuepidemiološke službe sanitarne inspekcije NRH koji vrši nadzor svih akcija suzbijanja zaraznih bolesti u NRH-a, te je izvrgnut opasnosti zaraze, zbog čega i dobija navedeni dodatak.⁵⁵

Rješenjem Ministarstva narodnog zdravlja od 10. 3. 1949. br.14430 – Pers-1949. premješten je od Sanitarne inspekcije NRH k Higijenskom zavodu u Zagrebu. Zapravo, on je i dalje ostao na radu u Sanitarnoj inspekciji, ali je formalno i financijski priključen Higijenskom zavodu. Rješenjem Ministarstva narodnog zdravlja br.514-Prs.-1949. od 23. 3. 1949. godine priznaje mu se naziv specijaliste za epidemiologiju sa službom kod Ministarstva narodnog zdravlja u Zagrebu. Pet dana poslije dobio je novi nalog za putovanje vlakom u Ljubljanu na konferenciju posvećenu suzbijanju malteške bruceloze, oko koje je i o kojoj je već dosta radio i imao iskustva iz prethodne godine.⁵⁶ Već 21. ožujka 1949. dobiva novi nalog Komiteta za zaštitu narodnog zdravlja vlade FNRJ od 14. ožujka da se istom treba javiti 23. ožujka radi dolaska na konferenciju epidemiologa, higijeničara i bakteriologa koja će se održati od 28. do 31. ožujka 1949. u Beogradu.⁵⁷

Dana 7. travnja 1949. predao je Sanitarnoj inspekciji zamolbu za priznanje specijalnosti, što mu je priznalo Ministarstvo narodnog zdravlja 23. srpnja dajući mu priznanje s nazivom specijalista za epidemiologiju od 30. svibnja 1948.⁵⁸ Kao liječnik specijalist je nastupio u službu u Higijenskom zavodu 22. travnja 1949., ali će i dalje povremeno voditi protuepidemiološku službu kod Sanitarne inspekcije.⁵⁹ Iz jednog drugog dokumenta od 18. ožujka 1950. saznajemo da je on kao liječnik specijalist premješten Higijenskom zavodu, ali u stvarnosti i dalje radi kod Sanitarne inspekcije.⁶⁰ Rješenjem Ministarstva narodnog zdravlja NRH od 18. 8. 1949. godine kao liječniku specijalisti odobren mu je dodatak

⁵³ Isto, b.b., 1948.

⁵⁴ Isto, 69744 – 1948.

⁵⁵ Isto, 69728 – 1948.

⁵⁶ HR – HDA – 890, Personalni spisi, kut. 480, 14434 – 1949.

⁵⁷ Isto, 15462 – 1949.

⁵⁸ Isto, 2772/49; 514/9 – Pers. 1949. U nastavku je kratka biografija Dr. Alfreda Sindika s popisom do tada objavljenih radova, te njegove stručno medicinske, epidemiološke i školsko – prosvjetne djelatnosti na prevenciji i liječenju zaraznih bolesti. Na dnu dokumenta je dopisano da je Komisija odluku donijela na sastanku održanom 21. srpnja 1949.

⁵⁹ Isto, 1162 – 1949.

⁶⁰ Isto, 778/1950.

od 1.500 dinara na osnovnu plaću od 7.000 dinara koji će vrijediti od 1. srpnja 1949. do 30. lipnja 1950. Dodatak mu se dodjeljuje jer on kao epidemiolog radi u laboratoriju i na terenu na ispitivanju i suzbijanju raznih zaraznih bolesti epidemijskog i endemijskog karaktera, te je u svom radu stalno izvrgnut opasnosti zaraze.⁶¹ Sličan se dokument nalazi i za vrijeme od 1. 7. 1950. do 31. lipnja 1951. samo je dodatak ovoga puta 1.331 dinar⁶² na plaću od 6221 dinar. Prema rješenju br. 6901. Pers. – 1949. izdanom u Zagrebu 15. studenoga 1949. Ministarstvo narodnog zdravlja izvješćuje Higijenski zavod u Zagrebu o njegovu odlasku u inozemstvo i priznanju epidemiološkog dodatka. U inozemstvo odlazi na zahtjev Jugoslavenskog Crvenog Križa, a na prijedlog Komiteta za zaštitu narodnog zdravlja Vlade FNRJ br. 122./49., od 28. 5. 1949. i na temelju suglasnosti Sekretarijata za Personalnu službu Vlade NRH br. Pov. 637./49 od 18. lipnja 1949. U inozemstvo odlazi 20. studenoga 1949. godine i tamo će se zadržati šest mjeseci, tj. do 20. svibnja 1950., gdje će raditi po epidemiološkoj liniji kao i u Higijenskom zavodu, pa mu po istome osnovu pripada isti epidemiološki dodatak. Rješenjem ministra narodnog zdravlja od 25. veljače 1950. u suglasnosti sa Sekretarijatom za personalnu upravu vlade NRH priznaju mu se svi ranije položeni ispiti za zvanje u koje je raspoređen i struku u kojoj radi.⁶³

U molbi za primarijat pisanoj 3. prosinca 1957. daje svoju kraću biografiju koju sam koristio pri radu do sada. Dne 14. prosinca 1957. na sjednici Komisije za unapređenje liječnika – specijalista u zvanje primarius kod Savjeta za narodno zdravlje i socijalnu politiku u nazočnosti komisije: Dr. Kazimira Modrića, predsjednika Komisije, Dinka Šoljana, višeg referenta i sekretara Komisije kao predstavnika Savjeta za narodno zdravlje i socijalnu politiku, Dr. Viktora Boića kao predstavnika Zbora liječnika, te Dr. Rene Hirtzlera i Dr. Janje Szabo kao predstavnika Sindikata zdravstvenih radnika Jugoslavije – Zemaljskog odbora za Hrvatsku, te Dr. Branka Vasića⁶⁴ kao predstavnika Dekanata Medicinskoga fakulteta u Zagrebu donosi zaključak i suglašava se o imenovanju Alfreda Sindika za primariususa.⁶⁵

Jedan od posljednjih poznatih Sindikovih radova je rad o razvoju epidemiološke službe u Hrvatskoj u kojem iznosi razvoj te službe od osnivanja

⁶¹ Isto, dokument nije označen nikakvim brojem osim datumom.

⁶² Isto.

⁶³ HR – HDA – 890, Personalni spisi, kut. 480, dok. br. 684-1950., Zagreb, dne 10. ožujka 1950.

⁶⁴ Isti je samo u potpisu, dok su ostali sudionici Komisije u strojopisu, a potpisi su poslije zaključka. Čini se da je to bila forma dokumenta o promaknuću u zvanje primariususa u to vrijeme.

⁶⁵ HR – HDA – 890, Personalni spisi, kut. 480, dok. br.18754/57. od 14. XII. 1957. g.

Higijenskog zavoda u Zagrebu 1. kolovoza 1930. kada se osniva poseban epidemiološki odsjek u sastavu Bakteriološko-epidemiološkog odjela zavoda.⁶⁶ On kaže da se epidemiološka služba u Hrvatskoj najviše razvijala u prvih deset godina Zavoda, ali “ona nije bila kopija ni jedne strane organizacije te vrste već jedinstvena organizacija usklađena s potrebama i životom našeg naroda.”⁶⁷ Njezino je osnovno obilježje povezanost higijenskih ustanova sa selom i aktivan rad na terenu.

Posljednji pisani trag i rad Sindika je napis o trahomu u Hrvatskoj objavljen 1971. godine. I njega je napisao na osnovi svoga dugogodišnjeg terenskog rada na liječenju i uklanjanju te bolesti u sjeverozapadnom dijelu Hrvatske.⁶⁸ Nisu pronađeni dokumenti koji bi pouzdano utvrdili kada je otišao u mirovinu. Vjerojatno to nije bilo prije 1960., a najvjerojatnija mogućnost odlaska u mirovinu je oko 1970. kada je i napisao svoj posljednji znanstveni članak.

Umro je od infarkta u Dubrovniku 28. siječnja 1976. u 77. godini života⁶⁹. Iza sebe je ostavio značajan trag, veliki i nesebičan rad, potpuno posvećen zdravlju čovjeka i naroda. Uvjeren sam da se u arhivima Higijenskog zavoda (danas Zavoda za javno zdravstvo Dr. Andrija Štampar), Medicinskog fakulteta i Zavoda za javno zdravstvo, nalaze još brojni izvori, a koji još nisu ili sređeni ili javno dostupni i koji bi još više i bolje osvijetlili svu vrijednost rada brojnih liječnika na liječenju tada smrtonosnih zaraznih bolesti u Hrvatskoj i smanjenju smrtnosti. Tako bi se doprinijelo rasvjetljavanju mreže zdravstvenih stručnjaka i zdravstvenih ustanova koji su radili za dobrobit našeg naroda i njegova zdravlja.

BIBLIOGRAFIJA DR. ALFREDA SINDIKA⁷⁰:

1. Cijepljenje protiv difterije Lowensteinovom mašću, *Liječnički vjesnik br. 10.*, Zagreb, 1932.
2. Dr. Černozubov i Dr. A. Sindik, Epidemija trbušnog tifusa na Kordunu 1935./36., *Glasnik Centralnog higijenskog zavoda br.2*, Beograd, 1940.
3. Kampanja protiv pjegavca – *Zaštita zdravlja br.3.*, Zagreb, 1945.
4. “Griža” (Pjesma) – *Zaštita zdravlja br. 10.* – Zagreb, 1946.

⁶⁶ Dr. A. Sindik, *Epidemiološka služba u Hrvatskoj*, Zdravstvene novine, br. 7., god. XIII. Zagreb, 1. rujna 1960., 128.-131.

⁶⁷ Isto, 128.

⁶⁸ Dr. A. Sindik, *Trahom u Hrvatskoj*, Zdravstvo br. 8. i 9. Zagreb, 1971., 376-471.

⁶⁹ <http://free-zg.htnet.hr/Bogomir.Milosevic/mirror/osobeS.htm>, 13. 05. 2014.

⁷⁰ HR – HDA – 890, Personalni spisi, kut. 480, do rednog broja 15, a od rednog broja 16.–18. vidi popis radova Alfreda Sindika u molbi za primariusa po Centralnom higijenskom zavodu br.97/8., od 4. XII. 1957. g.

5. Pjegavac (brošura) – *Izdanje Ministarstva narodnog zdravlja N.R. Hrvatske* 1946.
6. Dr. A. Sindik – Dr. Z. Prebeg: I. *Kratki pregled bakteriologije, epidemiologije, klinike najvažnijih zaraznih bolesti i dezinfekcije* (Dr. A. Sindik). – II. *Higijena* (Dr. Prebeg) – Izdao Školski odbor dentističke škole Ministarstva narodnog zdravlja, Zagreb, 1946.
7. Liječimo svrab – (brošura) – *Izdanje Ministarstva narodnog zdravlja* 1947.
8. *Bakteriologija* (s osnovama epidemiologije i dezinfekcije) – Priručnik za zdravstvene aktiviste Crvenog Križa i tvorničke higijeničare. – Izdao Jugoslavenski Crveni Križ – Glavni odbor Hrvatske – Zagreb, 1947.
9. Plan suzbijanja zaraznih bolesti u 1948. godini. – “*Higijena i tehnika*” br.1.-3., Zagreb, 1948.
10. Dr. Morelj – Dr. Rajčić – Dr. Sindik – Dr. Vukšić, Epidemija trbušnog tifusa u Slavanskom Brodu 1947. – “*Vojno sanitetski pregled* br.2.”, Beograd, 1948.
11. *Tifus i griža (u pjesmi)* – Rukopis predan odjelu za zdravstveno prosvjećivanje Ministarstva narodnog zdravlja NRH 1949.
12. Epidemija trbušnog tifusa i paratifusa u Splitu 1948. – “*Higijena i tehnika*” br.12., Zagreb, 1949.
13. Značaj mješanih vakcina u epidemiologiji – “*Higijena i tehnika*” br.1.-3., Beograd, 1950.
14. *Bakteriologija za dezinfektore i bolničare* – skripta.
15. *Bakteriologija* (Praktikum za više medicinske laborante – skripta).
16. O potrebi cijepljenja protiv trbušnog tifusa, paratifusa i dizenterije, *Studentski list* br.27/1946.
17. Profilaksa i suzbijanje difterije, *Higijena* br.1., Beograd, 1957.
18. Hidrične epidemije kod nas, *Zdravstvene novine* br. 5, Zagreb, 1955.
19. Epidemiološka služba u Hrvatskoj, *Zdravstvene novine*, br. 7., god. XIII. Zagreb, 1960.
20. Trahom u Hrvatskoj, *Zdravstvo* br. 8. i 9. Zagreb, 1971.

IZVORI

ARHIVSKO GRADIVO:

Hrvatski državni arhiva (HDA) Zagreb:

HR – HDA – 287, Ministarstvo narodnog zdravlja NR Hrvatske, (MNZ NRH)

HR – HDA – 890, Personalni spisi državnih službenika zemaljske vlade, pokrajinske uprave, oblasnih uprava, Savske banovine, Banovine Hrvatske i ministarstava Nezavisne Države Hrvatske Zagreb

Državni arhiv Slavonski Brod (DASB)

HR-DASB-195, Sanitarно – epidemiološka stanica Slavonski Brod

Državni arhiv Vukovar (DAVU) Sabirni centar Vinkovci (SCVK)

HR – DAVU – SCVK – 51., Gradski narodni odbor (GNO)

LITERATURA:

1. Aleraj, B., *Odjel za epidemiologiju zaraznih bolesti*, Hrvatski zavod za javno zdravstvo od osnutka do danas 1893. – 2003., Zagreb, 2003.
2. Anić, K., *Školovanje sanitarnih i zdravstveno – laboratorijskih tehničara*, Zdravstveno učilište Spomen- zbornik, Zagreb, 2008.
3. Geiger, V., *Logor Krndija*, Zagreb, Slavonski Brod, 2008.
4. Geiger, V., *Logori za folksdojčere u Hrvatskoj, 1945.-1947.*, Časopis za suvremenu povijest, god. 38., br. 3., Zagreb, 2006.
5. Geiger, V., Jurković, I., *Koncentracioni logor Krndija*, Književna revija godište 34., broj ½, Osijek, 1994.
6. Morelj, M., Pečić, A., Sindik, A., Vukšić, Lj. *Epidemija trbušnog tifusa u Slavanskom Brodu 1947. godine*, Vojno – sanitetski pregled, mjesečnik lekara Jugoslovenske armije, VI. godište, broj 6.-7., jun-jul, Beograd, 1949.
7. Sindik, A., Plan suzbijanja zaraznih bolesti za 1948. godinu, *Higijena i tehnika*, god.1., broj 4-6., Zagreb, travanj – lipanj 1948.
8. Sindik, A., *Epidemiološka služba u Hrvatskoj*, Zdravstvene novine, br. 7., god. XIII. Zagreb, 1960.
9. Sindik, A., *Trahom u Hrvatskoj*, Zdravstvo br. 8. i 9., Zagreb, 1971.

INTERNET:

1. http://www.mef.unizg.hr/studmef/index2.php?option=com_content&do_pdf=1&id=896, 17. 03. 2014.
2. http://free-zg.htnet.hr/Bogomir_Milosevic/mirror/osobeS.htm, 13. 05. 2014.

SAŽETAK

U radu su podaci o prvom hrvatskom specijalisti epidemiologu Alfredu Sindiku (1890.-1976.). Još kao student je radio u Higijenskom zavodu od njegova osnutka i to na različitim odjelima. Medicinski fakultet Sveučilišta u Zagrebu završio je 1929. godine. Epidemiološki zavod je dugogodišnje mjesto njegova rada, a odlaskom dr. Černožubova postaje i njegovim ravnateljem punih deset godina. Specijalizaciju iz epidemiologije završio je 23. srpnja 1949. kao naš prvi specijalist epidemiolog. Primarijat stječe 14. prosinca 1957. Veći dio svoga rada proveo je na terenu suzbijajući epidemije, a o tim svojim iskustvima objavljuje i znanstvene radove. Pored svog praktičnog i znanstvenog rada Alfred Sindik se uključuje u prosvjetno-pedagoški rad u školama i na terenu držeći tečajeve, te posebice u radu Škole za zdravstvene pomoćnike od njezinog osnutka 1930. godine. Za potrebe edukacije napisao je niz skripti za polaznike. U radu se donosi popis njegovih članaka i skripti.

Ključne riječi: Alfred Sindik; epidemiologija; sanitarno-epidemiološka služba; Epidemiološki zavod.